CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny ***Formuła 2015***

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
EHIP-R0-**100**-2406

DATA: **11 czerwca 2024 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule** z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 38 stron (zadania 1–25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Zadanie 1. (0–1)

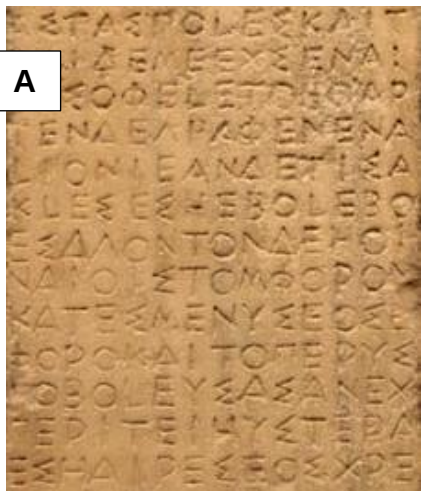
Źródło 1. Andokides, *O misteriach* [fragment]

Lud postanowił, że będą się rządzili tak, jak ich ojcowie, zgodnie z prawami Solona i ustalonymi przez niego miarami i wagami. W mocy pozostają te ustawy Drakona, które wcześniej były w użyciu. Wszelkie inne prawa, w miarę potrzeby, niech nomoteci wybrani przez Radę każą wypisać na tabliczkach i wystawić.

Na podstawie: G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe* […], Kraków 1999, s. 132–133.

Źródło 2. Ilustracje

A

B

https://pl.wikipedia.org

Rozstrzygnij, na której ilustracji (A czy B) przedstawiono pismo cywilizacji, o której mowa w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

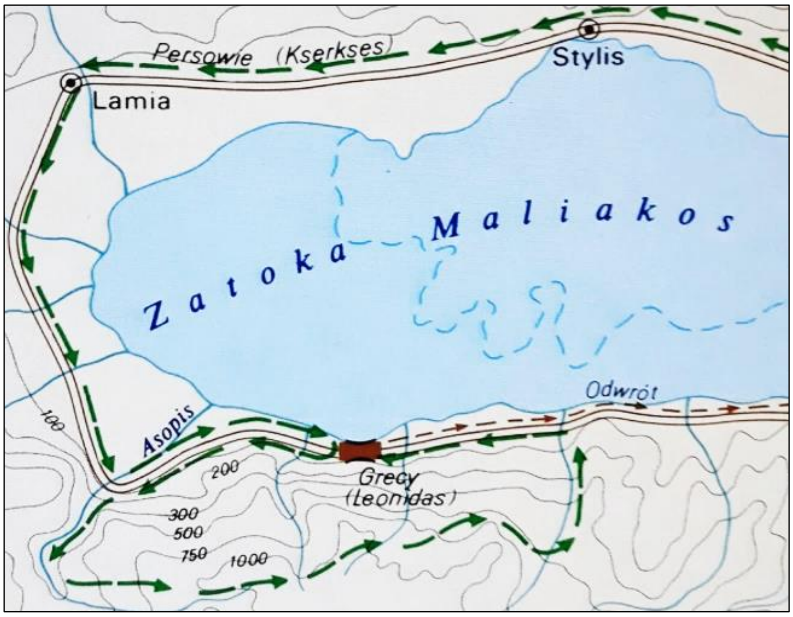
Zadanie 2.

Źródło 1. Fragment *Dziejów* Herodota

Dostawszy w swe ręce Eretrię i zabawiwszy tu kilka dni, popłynęli [Persowie] do ziemi attyckiej, bardzo się śpiesząc, sądząc, że to samo zrobią z Ateńczykami, co zrobili z Eretrejczykami. Zdania wodzów ateńskich były podzielone; jedni nie chcieli dopuszczać do walki […], a drudzy wraz z Miltiadesem radzili bić się. Miltiades pozyskał Kallimacha, a skoro przyłączył się głos polemarcha, uchwalono stoczyć bitwę. […] Ateńczycy […] pierwsi ze wszystkich […] Hellenów szturmowym krokiem ruszyli na nieprzyjaciół, […] uciekających Persów ścigali […], aż dotarli do morza […].

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach* […], Toruń 2004, s. 48.

Źródło 2. Plan przemarszu wojsk

Na podstawie: *Atlas historyczny*, Warszawa 1999, s. 3.

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy na planie zaprezentowanym w źródle 2. przedstawiono przemarsz wojsk w czasie kampanii, w trakcie której stoczono bitwę opisaną w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 2.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia opisane w źródle 1. rozegrały się w okresie obowiązywania w Atenach

A. monarchii.

B. oligarchii.

C. demokracji.

D. tyranii.

Zadanie 3. (0–1)

Źródło 1. Opis budowli

[Arena] otoczona była kratą metalową, oddaloną o 4 m od podmurowania podium i chroniącą publiczność przed dzikimi zwierzętami, które tam drażniono. Podczas gdy gladiatorzy wchodzili przez jedną z arkad wielkiej osi budynku, to zwierzęta były trzymane w podziemiach areny. Podziemia te po skanalizowaniu, które pozwoliło w 80 r. zapełnić arenę wodą […], zostały zaopatrzone […] nie tylko w murowane klatki, gdzie zamykano zwierzęta przed wysłaniem ich na arenę, lecz także w cały system pochylni i dźwigów […].

J. Carcopino, *Życie codzienne* […], Warszawa 1960, s. 269–270.

Źródło 2. Fotografie budowli antycznych

A

B

https://parcocolosseo.it; https://www.drome-sud-provence.com

Rozstrzygnij, która fotografia – A czy B – przedstawia budowlę opisaną w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu i wybranej fotografii.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

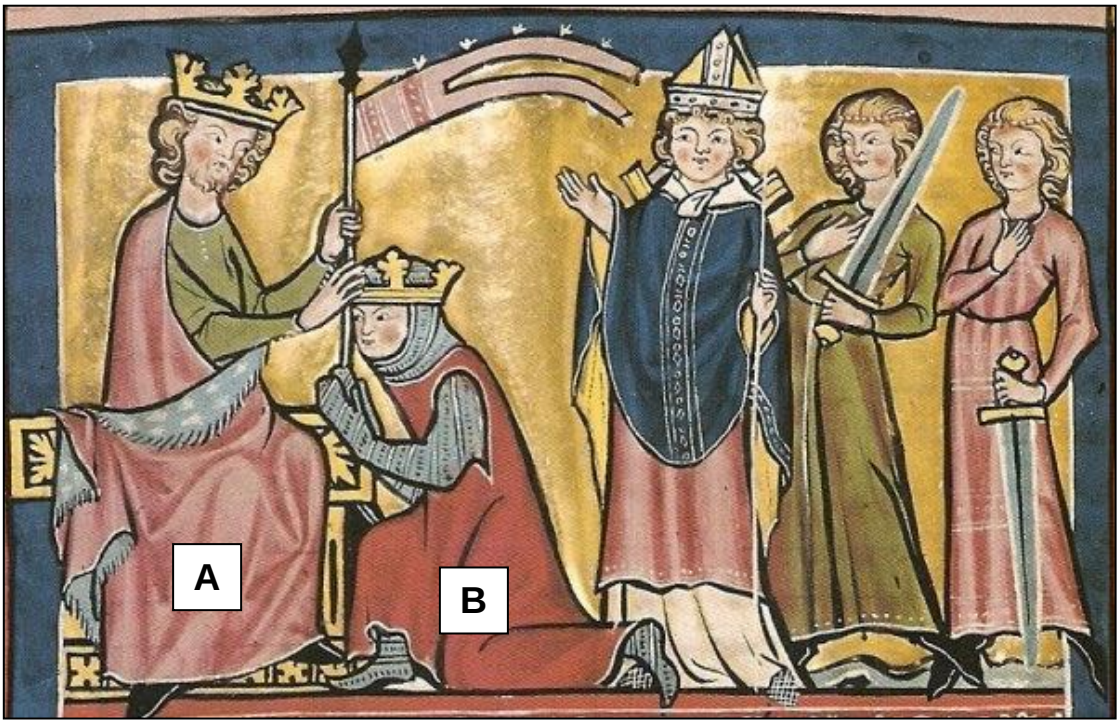
.....

.....

.....

Zadanie 4.

Miniatura średniowieczna

Na podstawie: https://www.e-historia.com.pl

Zadanie 4.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę ceremonii przedstawionej w źródle.

.....

Zadanie 4.2. (0–2)

Podaj stosowane w historiografii nazwy przedstawionych na miniaturze uczestników ceremonii, którzy zostali oznaczeni literami A i B, oraz wymień po jednym przykładzie ich wzajemnych powinności wynikających z zaprezentowanej ceremonii.

Postać oznaczona literą A:

Nazwa – .....

Przykład powinności – .....

Postać oznaczona literą B:

Nazwa – .....

Przykład powinności – .....

Zadanie 5. (0–1)

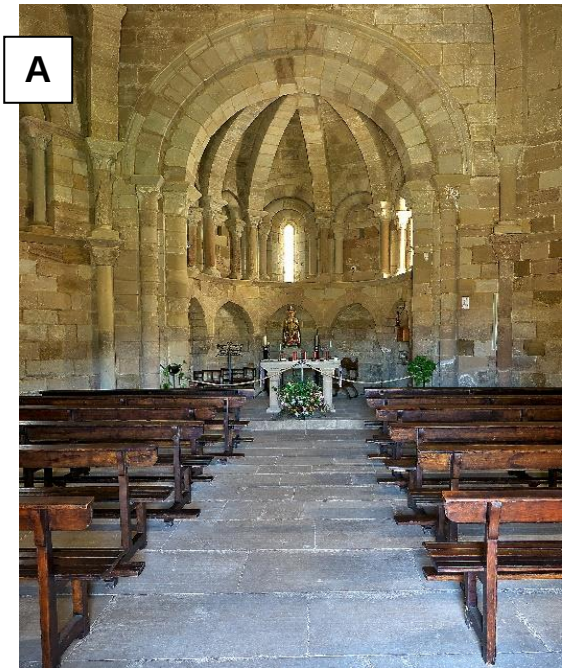
Źródło 1. Opis stylu architektonicznego

Ojczyzną była południowa Francja i północna Hiszpania, korzenie tkwiły w doświadczeniach epok poprzednich, ale i we wpływach bizantyjskich oraz arabskich. Forma dostosowała się do tryumfującego już wszędzie feudalizmu. Kościół […] masywny, z reguły wieloczłonowy, w miarę możliwości kamienny, rzadziej ceglany, był zamkiem Bożym, który miał chronić wiernych i imponować im potęgą, klarownością oraz powagą konstrukcji i bryły […]. Strop drewniany ustępował miejsca sklepieniu krzyżowemu lub kolebkowemu. Wymagało to wzmocnienia elementów nośnych, filarów i ścian, które stały się ciężkie i masywne, o małych okienkach nie dopuszczających wiele światła.

Historia Europy, red. A. Mączak, Wrocław 1997, s. 169.

Źródło 2. Fotografie wnętrz kościołów

A

B

https://upload.wikimedia.org

Rozstrzygnij, na której fotografii ze źródła 2. – A czy B – przedstawiono wnętrze kościoła charakterystyczne dla stylu opisanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do jednej widocznej na fotografii cechy tego stylu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

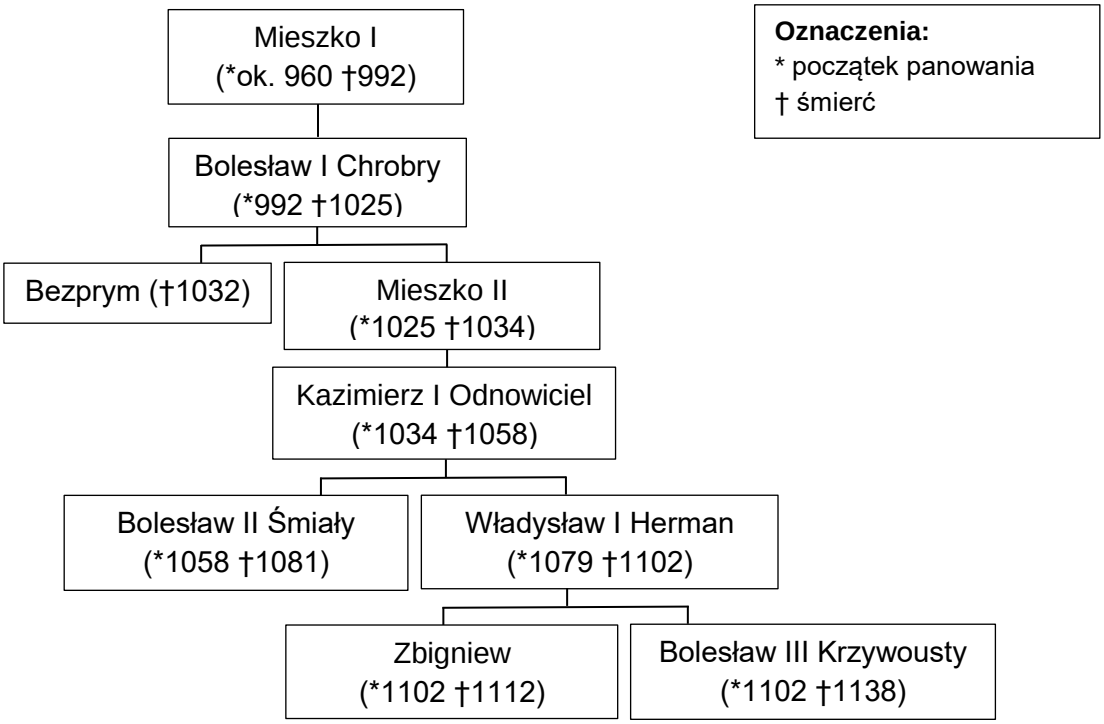
.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–2)

Źródło 1. Fragmenty drzewa genealogicznego Piastów

Na podstawie: T. Jurek, E. Kizik, *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2012, s. 740.

Źródło 2. Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A: Kulisy upadku [władcy] pozostają niejasne. Sprawa była bardzo drażliwa, skoro jeszcze kilkadziesiąt lat później nie chciał o niej pisać Anonim Gall, zasłaniając się formułą, że nie należy pochwalać ani „biskupa-zdrajcy", ani „króla, który tak szpetnie swoich praw dochodził".

Fragment B: Pokój był, jak oględnie oceniał Thietmar, „nie taki, jaki być powinien, ale taki, jaki można było wtedy zawrzeć". Bolesław utrzymał Milsko i Łużyce, a cesarz musiał chyba uznać suwerenność piastowskiego władcy.

Fragment C: Latem […] potężna armia […] wkroczyła do Polski […], ale nie zdołała zdobyć Głogowa i sforsować Odry; skończyło się więc na niszczycielskim marszu w górę rzeki. Późniejsza legenda dopisała efektowny finał w postaci polskiego zwycięstwa pod Psim Polem opodal Wrocławia.

T. Jurek, E. Kizik, *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2012, s. 65, 94, 99.

Każdemu fragmentowi tekstu ze źródła 2. przyporządkuj uczestniczącego w opisanych tam wydarzeniach władcę Polski ze źródła 1. Odpowiedzi zapisz poniżej.

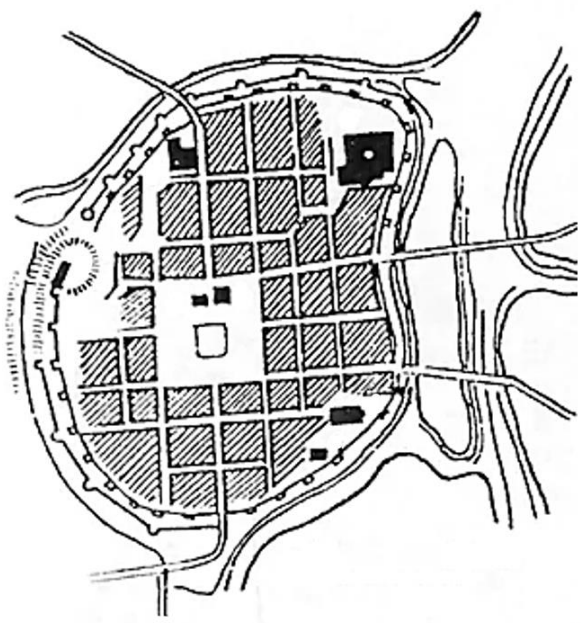
Fragment A – .....

Fragment B – .....

Fragment C – .....

Zadanie 7. (0–1)

Plan średniowiecznego Poznania

https://poznan.fandom.com

Uzasadnij, podając jeden argument, że układ przestrzenny Poznania przedstawiony w źródle jest charakterystyczny dla miast lokowanych na prawie magdeburskim.

.....

.....

.....

Zadanie 8.

Źródło 1. Reprodukcje fresków

A

B

W. Beckett, *1000 arcydzieł*, Warszawa 2002, s. 307–308; J. Babiarz, *Skarby malarstwa*, Warszawa 2012, s. 75.

Źródło 2. Fragment dokumentu

Dnia dziesiątego maja […] ja, Michał Anioł, rzeźbiarz, otrzymałem od Jego Świątobliwości naszego papieża Juliusza drugiego dukatów pięćset, które wyliczył mi jako zaliczkę za malowanie sklepienia kaplicy papieża Sykstusa, do czego jeszcze dziś się zabieram.

Na podstawie: J. Łenyk-Barszcz, P. Barszcz, *Tajemnice dzieł sztuki*, Warszawa 2019, s. 63–64.

Zadanie 8.1. (0–1)

Podaj nazwę stylu w malarstwie, który reprezentują oba freski, oraz jedną widoczną na obu reprodukcjach cechę tego stylu.

Nazwa stylu: .....

Cecha stylu: .....

.....

Zadanie 8.2. (0–1)

Rozstrzygnij, którego fresku ze źródła 1. – A czy B – dotyczyła *zaliczka* wspomniana w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródła 2. i do wybranego fresku ze źródła 1.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 9.

Fragment wiersza okolicznościowego z okresu rokoszu Zebrzydowskiego

Ojcze nasz, królu polski, który mieszkasz w Warszawie,]
U nas w niedobrej sławie
Święć się w Szwecyi imię Twoje,
Gdzie są z dawna Twe pokoje.
Przyjdź do królestwa (twego) szwedzkiego,]
A zaniechaj polskiego i księstwa litewskiego.]
Bądź wola Twoja w Wandalech, jako pierwej była,]
Gdzieś dobrych śledzi miał obfitość siła.
Chleba naszego powszedniego
Zbawiłeś nas za panowania swego.
Odpuść nam łanowe, poborowe, czopowe,
Bo bardzo już są u nas rzeczy nienowe.
I nie uwódź nas na pokuszenie na wojnę z Szwedami,]
Bo jej dla ciebie doma dosyć mamy.
Ale nas zbaw od wszego złego,
A sam idź prędko do Boga Wszechmogącego,]
Albowiem Twoja moc nad nami
Lepiej niż radzić o nas z jezuitami.

Wiek XVI–XVIII w źródłach […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 270.

Zadanie 9.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy tekst powstał w kręgu zwolenników czy przeciwników tzw. rokoszu Zebrzydowskiego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródła.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 9.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wiersz powstał

A. przed bitwą pod Kircholmem.
B. przed zajęciem Moskwy przez Polaków.
C. po podpisaniu pokoju w Polanowie.
D. po podpisaniu traktatów welawsko-bydgoskich.

Zadanie 10. (0–1)

Portrety Jana Sobieskiego

A

B

https://pl.wikipedia.org

Uzasadnij tezę, że oba portrety zostały namalowane zgodnie z założeniami ideologii sarmatyzmu. W odpowiedzi odwołaj się do elementów graficznych każdego z nich.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Rysunek z epoki przedstawiający Olivera Cromwella

https://www.britishmuseum.org

Sformułuj jeden argument potwierdzający tezę, że rysunek stanowi krytykę polityki Olivera Cromwella.

.....

.....

.....

.....

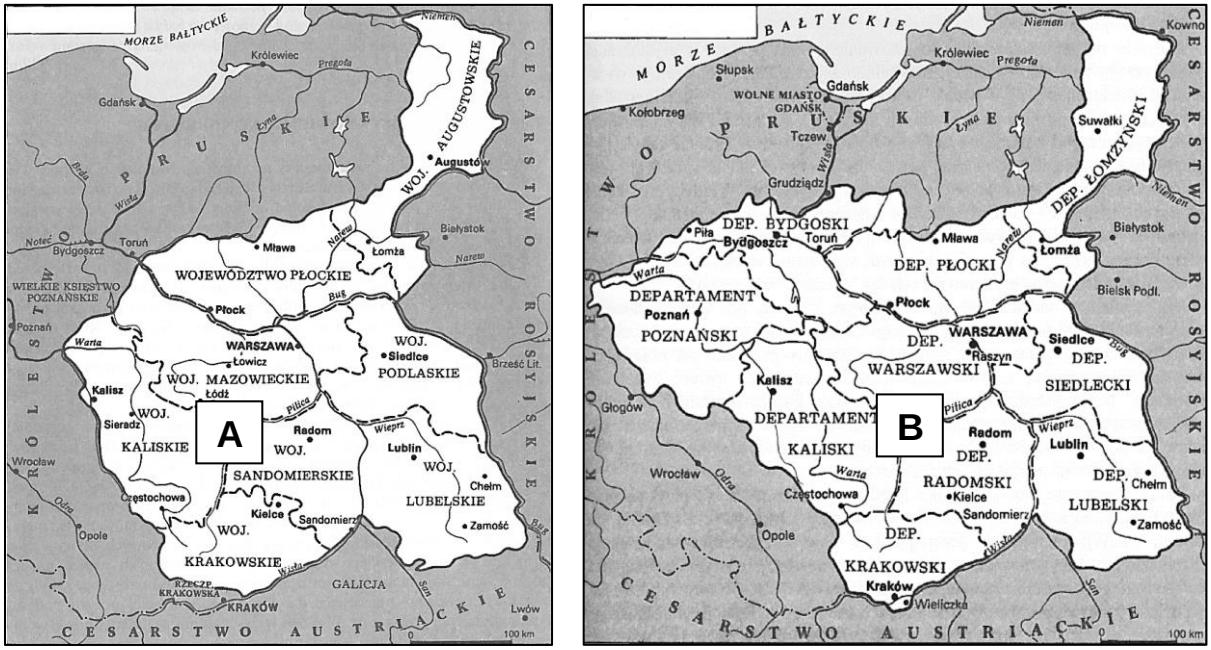
Zadanie 12. (0–1)

Źródło 1. Fragment wiersza

Witaj, córko Kongresu przeklęta w żywocie. […]
Wszak jesteś urodzona zupełnie ubogo;
Trzech monarchów [przysłało] swych pełnomocników,
Z podłych (na kształt pastuszków) nie widać nikogo,
Co by nie chciał być w liczbie twoich służebników.
Brak prawda wołu, osła, co służyli Panu,
Lecz są senatorowie od każdego stanu.

https://bazhum.muzhp.pl

Źródło 2. Mapy przedstawiające terytoria dwóch państw

H. Samsonowicz i inni, *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 389, 402.

Rozstrzygnij, na której mapie – A czy B – przedstawiono państwo opisane w wierszu. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści wiersza i wybranej mapy.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 13.

Uchwała sejmu Królestwa Polskiego

Najświętsze i najuroczystsze umowy tyle tylko są nienaruszonymi, ile wiernie dotrzymywanymi z stron obydwóch. Długie cierpienia nasze znane światu całemu […] naród polski od wierności dziś panującemu uwalniają. Wyrzeczone na koniec przez samego cesarza […] słowa, że pierwszy ze strony naszej wystrzał stanie się na zawsze zatracenia Polski hasłem, odejmując nam wszelką sprostowania krzywd naszych nadzieję, nie zostawią jak rozpacz szlachetną. Naród zatem polski, na sejm zebrany oświadcza: iż jest niepodległym ludem i że ma prawo temu koronę polską oddać, którego godnym jej uzna, po którym z pewnością będzie się mógł spodziewać, iż mu zaprzysiężonej wiary i zaprzysiężonych swobód święcie i bez uszczerbku dochowa.

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach*. […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 181.

Zadanie 13.1. (0–1)

Podaj nazwę zasady politycznej, na którą powołują się autorzy tekstu uchwały.

.....

Zadanie 13.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Panującym wspomnianym w cytowanej uchwale był

A. Aleksander I.
B. Mikołaj I.
C. Aleksander II.
D. Mikołaj II.

Zadanie 13.3. (0–1)

Wyjaśnij, jakie były konsekwencje przyjęcia zacytowanej uchwały dla Królestwa Polskiego.

.....

.....

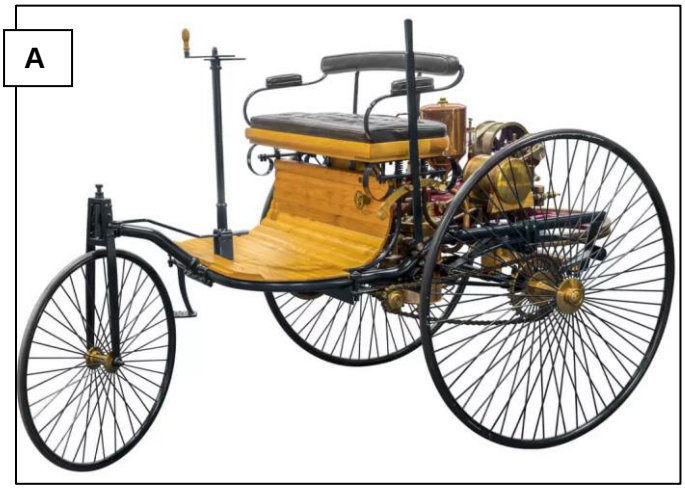
.....

.....

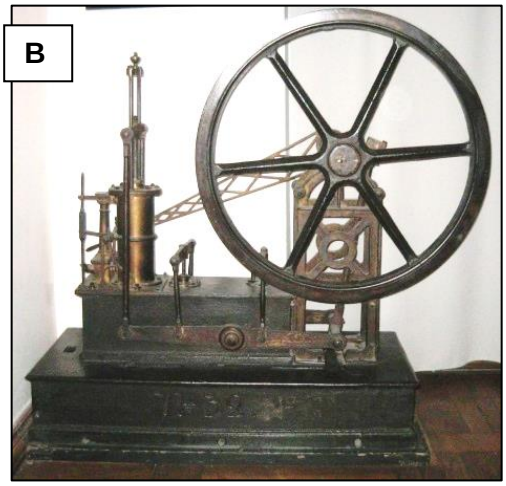
Zadanie 14. (0–1)

Ilustracje maszyn

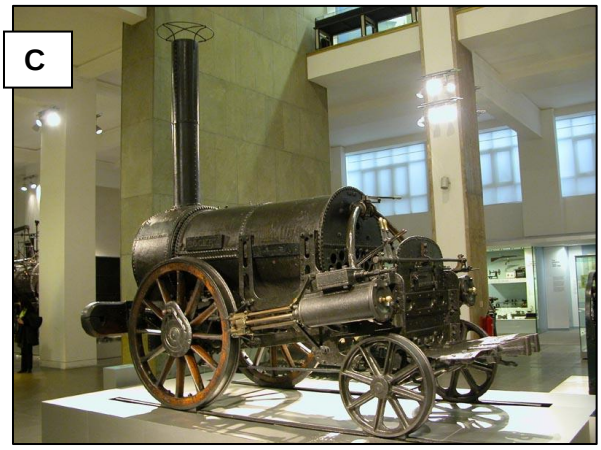
A

B

C

D

https://pl.wikipedia.org

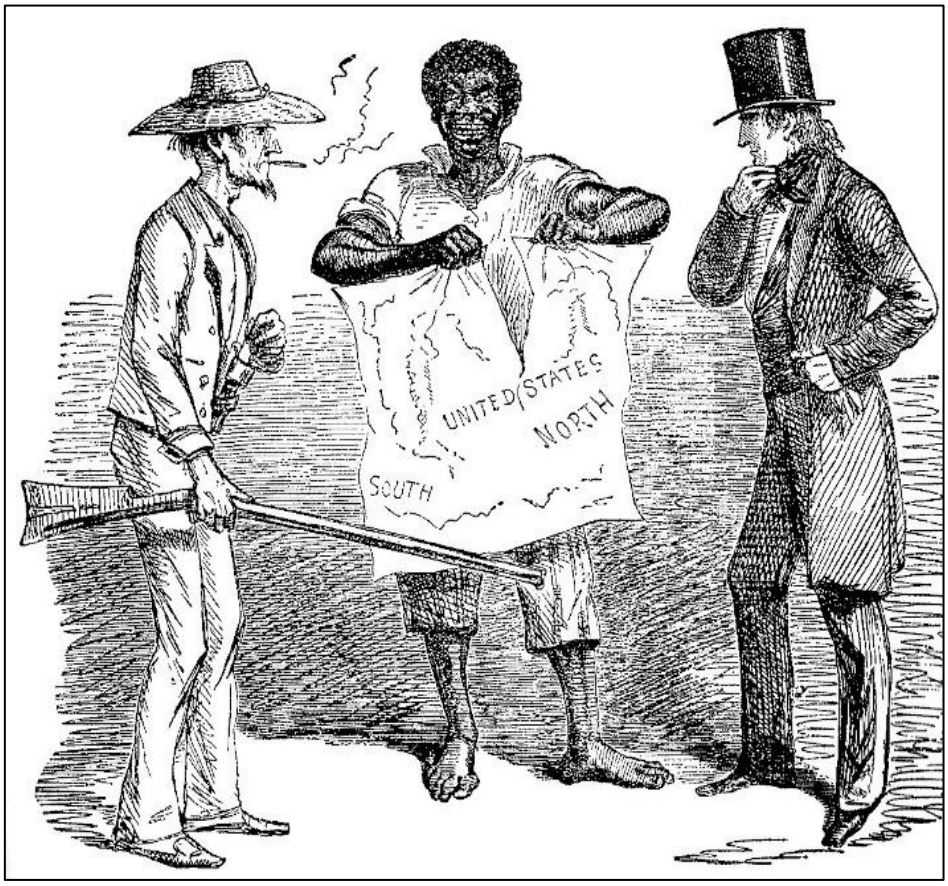
Spośród wynalazków ukazanych na ilustracjach A–D wybierz ten, który powstał najwcześniej, oraz ten, który powstał najpóźniej. Odpowiedzi zapisz poniżej.

Wynalazek powstały najwcześniej: .....

Wynalazek powstały najpóźniej: .....

Zadanie 15. (0–1)

Rysunek z II poł. XIX wieku

http://punch.photoshelter.com

Tłumaczenia tekstów: United States – *Stany Zjednoczone*, North – *Północ*, South – *Południe*.

Uzasadnij, że na rysunku przedstawiono główną przyczynę wybuchu wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–2)

Mapa

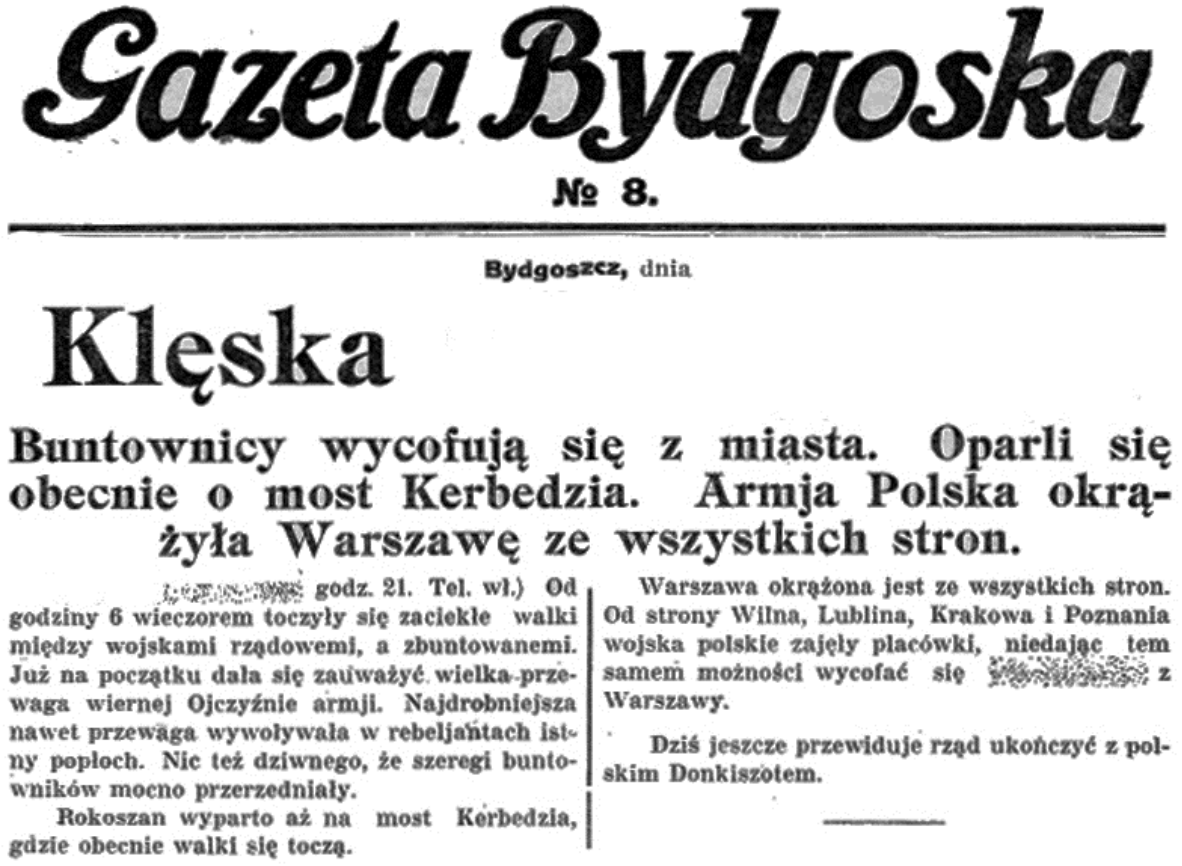
Na podstawie: https://muzeum.bielsko.pl

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Linia A wyznacza zachodnią granicę terytorium plebiscytowego.	**P**	**F**
2.	Literą B oznaczono tzw. linię Curzona.	**P**	**F**
3.	Linia C wyznacza granicę II Rzeczypospolitej w roku 1922.	**P**	**F**

Zadanie 17.

Fragment gazety z epoki

Gazeta Bydgoska

№ 8.

Bydgoszcz, dnia

Klęska

Buntownicy wycofują się z miasta. Oparli się obecnie o most Kerbedzia. Armja Polska okrążyła Warszawę ze wszystkich stron.

[illegible] godz. 21. Tel. wł.) Od godziny 6 wieczorem toczyły się zaciekłe walki między wojskami rządowemi, a zbuntowanemi. Już na początku dała się zauważyć wielka przewaga wiernej Ojczyźnie armji. Najdrobniejsza nawet przewaga wywoływała w rebeljantach istny popłoch. Nic też dziwnego, że szeregi buntowników mocno przerzedniały.

Rokoszan wyparto aż na most Kerbedzia, gdzie obecnie walki się toczą.

Warszawa okrążona jest ze wszystkich stron. Od strony Wilna, Lublina, Krakowa i Poznania wojska polskie zajęły placówki, niedając tem samem możności wycofać się [illegible] z Warszawy.

Dziś jeszcze przewiduje rząd ukończyć z polskim Donkiszotem.

http://www.aan.gov.pl

Zadanie 17.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, do którego odnosi się źródło.

.....

Zadanie 17.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy artykuł prasowy wyraża punkt widzenia PPS. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do jego treści.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

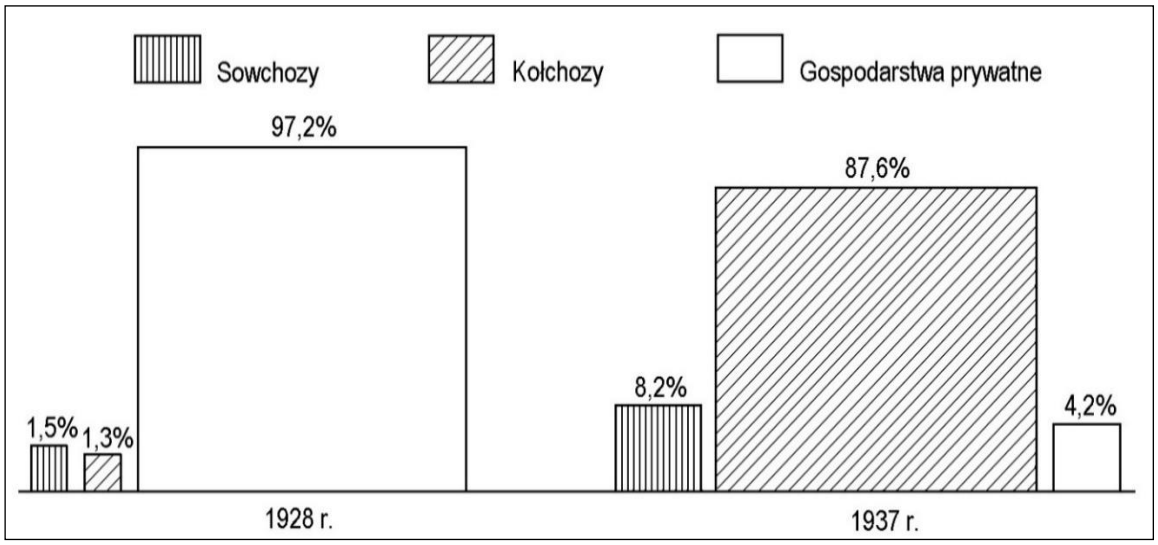
.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–1)

Wykres. Struktura własności ziemi w Związku Sowieckim

Na podstawie: A.L. Szcześniak, *Historia 1918–1939*, Warszawa 1992, s. 84.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę procesu społeczno-gospodarczego, którego skutki przedstawia wykres. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych z wykresu.

Nazwa procesu: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 19.

Źródło 1. Fragment reportażu z epoki

Ktoś powiedział, że ta wojna będzie początkiem przyszłej wojny europejskiej – walki między dwoma światami, komunizmem i faszyzmem. Tak się też stało w istocie. Po cudzoziemskich samolotach [...] i innych narzędziach wojny zjawili się wreszcie i ludzie. I to nie tylko lotnicy obcokrajowi, o których obecności sporadycznie donosiły gazety. Obecnie są to już całe oddziały wojskowe. Stawili się tu wszyscy: Niemcy, Włosi, Polacy, Żydzi, Francuzi [...]. Cała międzynarodówka antyfaszystowska i komunistyczna przybyła tu, aby ramię przy ramieniu stanąć na przedpolach [...]. Po drugiej stronie dzieje się to samo [...]. Bratobójcza walka [...], jak to się zawsze dzieje w wojnie domowej, wyszła poza ramy jednego narodu i stała się bratobójczą walką wszystkich ludów Europy [...].

Antologia polskiego reportażu XX wieku, red. M. Szczygieł, t. 1, Wołowiec 2014, s. 485.

Źródło 2. *Guernica* – obraz Pabla Picassa

https://pl.wikipedia.org

Zadanie 19.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę konfliktu, o którym mowa w tekście.

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy obraz ze źródła 2. odnosi się do wydarzeń związanych z konfliktem opisanym w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–2)

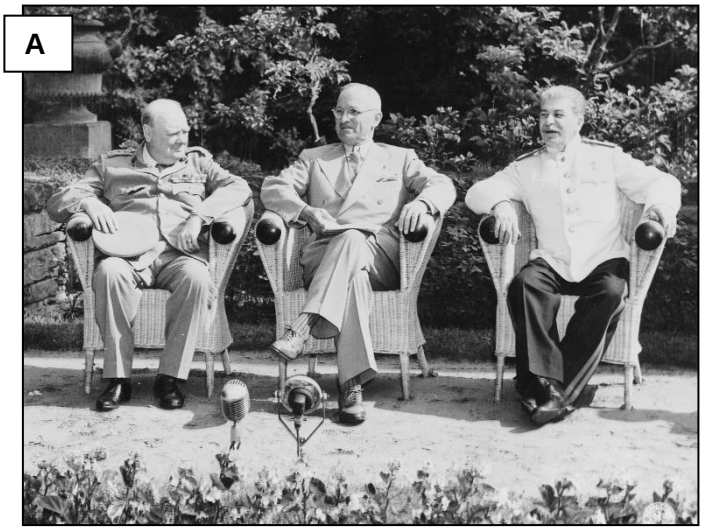
Uzupełnij tabelę – wpisz obok biogramów nazwiska postaci, których one dotyczą.

	Biogram	**Nazwisko**
A.	W okresie okupacji niemieckiej dostarczała pożywienie i leki do getta warszawskiego. Była organizatorką akcji ratowania dzieci z getta i umieszczania ich w polskich rodzinach, sierocińcach i klasztorach; w wyniku tej akcji uratowano ok. 2,5 tys. dzieci. Po wojnie została uhonorowana tytułem Sprawiedliwa Wśród Narodów Świata oraz odznaczona Orderem Orła Białego.	
B.	W wyniku układu polsko-sowieckiego z 30 VII 1941 roku został mianowany dowódcą Armii Polskiej w ZSRS. Po ewakuacji armii do Iranu został dowódcą Armii Polskiej na Wschodzie i II Korpusu Polskiego, wsławionego w kampanii włoskiej walkami o Monte Cassino, o Ankonę oraz o Bolonię.	
C.	W 1940 roku sprowokował swoje aresztowanie w celu przedostania się do obozu koncentracyjnego Auschwitz i zdobycia informacji dotyczących traktowania więźniów przez Niemców. Po ucieczce z obozu działał w oddziale II Kedywu KG AK, następnie trafił do niewoli niemieckiej. Po wojnie został aresztowany, oskarżony o kierowanie wywiadem na rzecz władz RP na uchodźstwie, skazany na karę śmierci i stracony.	

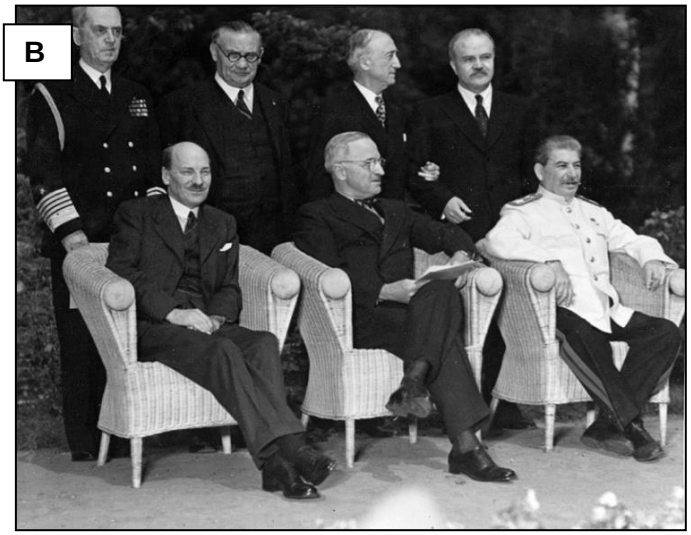
Zadanie 21. (0–1)

Fotografie

A

B

https://pl.wikipedia.org

Rozstrzygnij, czy obie fotografie zostały wykonane podczas tej samej konferencji Wielkiej Trójki. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do każdej z fotografii.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–1)

Źródło 1. Fragment deklaracji programowej Rady Jedności Narodowej

Do Rzeczypospolitej winny być więc włączone całe Prusy Wschodnie, zniemczone siłą i podstępem, odwieczny port dorzecza Wisły Gdańsk, przylegający do dawnej granicy Polski klin pomorski pomiędzy Bałtykiem i ujściem Odry a Notecią, ziemie między Notecią i Wartą, wreszcie Śląsk Opolski z odpowiednim pasem bezpieczeństwa. Na terenach tych powinno nastąpić niezwłoczne zabezpieczenie w sposób trwały interesów Polski. […] Na Wschodzie Polski utrzymana być musi granica polska ustalona w traktacie ryskim.

Wiek XX w źródłach […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002, s. 272.

Źródło 2. Fragment *Manifestu* Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego

Stawajcie do walki o wolność Polski, o powrót do Matki-Ojczyzny starego polskiego Pomorza i Śląska Opolskiego, o Prusy Wschodnie, o szeroki dostęp do morza, o polskie słupy graniczne nad Odrą! […] Krajowa Rada Narodowa i powołany przez nią Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego uznają, że uregulowanie granicy polsko-radzieckiej powinno nastąpić w drodze wzajemnego porozumienia. Granica wschodnia powinna być linią przyjaznego sąsiedztwa […] i powinna być uregulowana zgodnie z zasadą: ziemie polskie – Polsce, ziemie ukraińskie, białoruskie i litewskie – Radzieckiej Ukrainie, Białorusi i Litwie.

Wiek XX w źródłach […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002, s. 275–276.

Wyjaśnij różnicę w wizjach granic powojennej Polski, które zostały zaprezentowane w obu źródłach.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–1)

Mapa

S. Roszak, J. Kłaczkow, *Poznać przeszłość. Wiek XX* […], Warszawa 2012, s. 250.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia zilustrowanego na mapie. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści mapy.

Nazwa: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 24.

Źródło 1. Fragmenty przemówienia premiera Józefa Cyrankiewicza z czerwca 1956 r.

Krew przelana […] obciążyła wrogie Polsce ośrodki imperialistyczne i reakcyjne podziemie, które są bezpośrednimi sprawcami zajść. Krwawe zajścia […] nie powstrzymają jednak ani nie osłabią wysiłku partii i rządu [...]. Każdy prowokator czy szaleniec, który odważy się podnieść rękę przeciw władzy ludowej, niech będzie pewny, że mu tę rękę władza ludowa odrąbie w interesie klasy robotniczej, w interesie chłopstwa pracującego i inteligencji, w interesie walki o podnoszenie stopy życiowej ludności, w interesie dalszej demokratyzacji naszego życia, w interesie naszej Ojczyzny.

[…] *Teka edukacyjna IPN. Materiały dla ucznia*, Poznań–Warszawa 2019, s. 112.

Źródło 2. Fragmenty przemówienia Władysława Gomułki z października 1956 r.

Klasa robotnicza dała ostatnio kierownictwu partii i rządowi bolesną nauczkę. Robotnicy […], chwytając za oręż strajku i wychodząc manifestacyjnie na ulice w czarny czwartek czerwcowy, zawołali wielkim głosem: Dosyć! Tak dalej nie można! Zawrócić z fałszywej drogi! Robotnicy […] nie protestowali przeciwko Polsce Ludowej, przeciwko socjalizmowi, kiedy wyszli na ulice miasta. Protestowali oni przeciwko złu, jakie szeroko rozkrzewiło się w naszym ustroju społecznym i które ich również boleśnie dotknęło, przeciwko wypaczeniom podstawowych zasad socjalizmu, który jest ich ideą. […] Wielką naiwnością polityczną była nieudolna próba przedstawienia bolesnej tragedii […] jako dzieła agentów imperialistycznych i prowokatorów.

http://pazdziernik56.pl

Zadanie 24.1. (0–1)

Uzasadnij, że cytowane przemówienia potwierdzają zmianę w polityce wewnętrznej PRL. W odpowiedzi odwołaj się do obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24.2. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę przemian politycznych w Polsce zapoczątkowanych wydarzeniami opisanymi w źródłach.

.....

Zadanie 25. (0–1)

Źródło 1. Napis na murze przy Stoczni Gdańskiej

http://www.solidarnosc.org.pl

Źródło 2. Napis na ścianie w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Poznaniu

[…] *Teka edukacyjna IPN*, Warszawa 2002, s. 45

Rozstrzygnij, który z napisów został wykonany w czasie stanu wojennego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 26. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Scharakteryzuj przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego.

2. Porównaj ideę cesarstwa karolińskiego z ideą cesarstwa Ottonów.

3. Scharakteryzuj i oceń dokonania Sejmu Wielkiego.

4. Przedstaw genezę powstania styczniowego i oceń następstwa jego upadku.
W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 29–30).

5. Scharakteryzuj proces przejmowania władzy w Polsce przez komunistów w latach 1944–1948. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 30–31).

Materiały źródłowe do tematu 4.

Źródło A. Mapa

Na podstawie: https://dzieje.pl

Źródło B. Fotografia pieczęci z okresu powstania styczniowego

https://sigillarium.pl

Źródło C. Fragment opracowania historycznego

Wielopolskiego odrzuciła i potępiła ogromna większość współczesnej mu polskiej opinii publicznej. Branka, uznana przezeń za „przecięcie wrzodu", okazała się katalizatorem wybuchu. Jeśli więc za kryterium oceny politycznej uznać wyłącznie skuteczność, to sąd posługujący się takim pragmatycznym kodeksem musi potępić margrabiego.

Po klęsce powstania, w epoce represji i rusyfikacji, ocena Wielopolskiego ulega jednak zmianie. Rację przyznaje mu wielu niedawnych przeciwników i przedstawicieli następnego pokolenia. Dawni biali dość licznie żałują postawy z lat 1861–1864. Powstańczy „romantyzm polityczny" potępia wielogłosowy chór, a najlepiej słychać krakowskich stańczyków i warszawskich pozytywistów. Wydaje się, że zmarły w 1877 r. margrabia odnosi zwycięstwo zza grobu. Ale gdy z XX wiekiem odradzają się aspiracje niepodległościowe i wraca kult patriotycznego czynu, odżywa obraz namalowany przez czerwonych: Wielopolski w kostiumie kolaboranta i zdrajcy.

J. Słomińska, *150 lat po*…, „Wiedza i Życie" 2013, nr 32, s. 7.

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło A. Dekret PKWN o reformie rolnej, 1944 r. [fragment]

Art.1. […] (2) Przeprowadzenie reformy rolnej obejmuje:
a) upełnorolnienie istniejących gospodarstw o powierzchni niżej pięciu hektarów użytków rolnych;
b) tworzenie nowych samodzielnych gospodarstw rolnych dla bezrolnych robotników i pracowników rolnych oraz drobnych dzierżawców; […].
Art.2. (1) Na cele reformy rolnej przeznaczone będą nieruchomości ziemskie […]:
b) będące własnością obywateli Rzeszy Niemieckiej i obywateli polskich narodowości niemieckiej; […].
e) stanowiące własność albo współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeżeli ich rozmiar łączny przekracza bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego, jeśli ich rozmiar łączny przekracza 100 ha powierzchni.

S. Lato, W. Stankiewicz, *Programy stronnictw ludowych* […], Warszawa 1969, s. 546–547.

Źródło B. Plakat propagandowy

www.plakaty.poszukiwania.pl

Źródło C. Fotografia więzienna Witolda Pileckiego

Na podstawie: https://pl.wikipedia.org

WYPRACOWANIE

na temat nr ……..

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015